

Диљем Европе постоји раширена претпоставка да комбинација „хладне економске климе“, оштрих мера штедње и општег разочарења у политичаре појачава изборне шансе популистичке деснице. Француска председничка трка, у којој Марин Лепен нуди нешто блажу верзију крајње деснице од Националног фронта, биће један од првих тестова ове хипотезе.

Могућ је, међутим, сасвим другачији сценарио, а који би могао утицати на промену политичког лица данашње Европе. Уместо давања власти десници, Европа би могла скренути улево.

Француска, где се први круг председничких избора одржава 22. априла, биће први тест ових хипотеза.

На једној страни, оно што се догодило на изборима у Шпанији крајем прошле године, може побити другу тезу. Мариано Рајоу и његова странка освојили су глатко власт. Иако је тешко схватити мотив бирача, да ли их је привукла Рајоуова личност и политика или су били разочарани начином на који су владали социјалисти? Веројатно објашњење лежи у одговорности коју има свака власт. У сложеним економским временима ни једна влада се не може сматрати сигурном. А управо владе десног центра ће се суочити у идућих 18 месеци с изборима у својим земљама.

То укључује Француску где истраживања јавног мњења показују да председник Никола Саркози заостаје за супарником, социјалистом Франсоа Оландом. А када Саркози каже, као што је учинио недавно, да ће напустити политику ако буде побеђен, по свему судећи понестаје му енергије за борбу. Три месеца пре избора чини се реалним да би Француска могла добити председника с левнице, чак и ако то није својевремено омиљени социјалиста Доминик Штос-Кан.

Наравно, ово је ипак преурањен закључак. С тим би се могли сложити Едуард Баладир и Жак Ширак који су то проживели у председничкој трци 1995. Три месеца може бити врло, врло дуго раздобље у француској политици. Саркози је ипак „борац“ који зна како водити кампању. Ако ико може преокренути лоше анкете, то је управо он. Саркози још може освојити други мандат.

Претпоставимо, међутим, да ће Франсоа Оланд бити лице које ће француски гледаоци видети на својим телевизијским екранима у 20 сати у изборној ноћи. Нека нам то даје право да закључимо да ће неколико седмица касније грађани Француске поверење дати левом центру.

Даље можемо тврдити да би до промене власти могло доћи и на изборима у Грчкој који су заказани за прву половину године, а веројатно и у Италији у другој половини године. Могли би потом у обзир узети и друге промене.

На пример, да би бирачи у Немачкој 2013., заморени не само економском кризом већ и фрустрирани неспособношћу владајуће коалиције Ангеле Меркел, поверење и нову прилику могли дати Социјалдемократима, а тада би политичко лице Европе одједном могло бити сасвим другачије.

То би могао бити један поглед. Можда би се политичка карата Европе могла променити, но то не значи да би дошло и до промене политике. Могло би бити тек „ситно“ окретање према левици, али све владе би биле технократске и водиле би реалну спољну политику.

Али, то се нужно и не мора догодити. Ако на власт дође леви центар у Француској, али у Немачкој и Италији, у три највеће економије еврозоне, последице би могле бити далекосежне. Занимљиво је и да Франсоа Оланд у својој кампањи говори много оштрије, у традиционалном левичарском стилу, што последних година није радио ни један политичар с левике.

Ако се не само једна већ неколико великих земаља ЕУ окрену у лево, последица би могла бити снажнија регулација у многим подручјима, а посебно у финансијском сектору.

Друго, могло би доћи до једнакости у опорезивању, па чак и унутар еврозоне, што би значило да би и социјална давања могла бити јединствена у еврозони. Треће, могло би се догодити да уместо економске конкурентности на прво место дође стандард живота.

Четврто, можда се оствари идеја о Европи с две брзине, једне која води према фискалној унији и зони слободне трговине за све остале.

Пето, могла би напредовати идеја о заједничкој европској обрмбеној политици и оружаним снагама ЕУ – због економских, као и политичких разлога.

А могућа шеста последица могла би се осетити у Великој Британији, где би велики помак према левици у ЕУ могао пружити наду Лабуристима да би могли бити стварна алтернатива садашњој коалицији, али се и поновно вратити на власт. Конзервативци тренутно високо стоје у анкетама, па је такав сценарио још увек далеко.

Ипак, избор социјалистичког председника у Француској могао би учинити ближом и сасвим другачијом Европску унију.

(Мару Дејевску, The Independent)

Приредила Мирјана Ракеља

(PCE)